

in het bos

Besluit Vlaamse regering van 22/07/1993, artikel 2bis

Bezoekers zijn graag geziene gasten in het bos, maar moeten daarbij de spelregels over de toegang respecteren. Wandelaars zijn welkom op de bospaden. Maar sommige delen van het bos zijn voor hen niet toegankelijk, bijvoorbeeld voor de bescherming van planten en dieren of omdat het om privé-eigendom gaat.

Fietsers en terreinfietsers kunnen de paden gebruiken die daartoe met een bordje zijn aangeduid. Dat geldt ook voor ruiters. Gemotoriseerd verkeer is nergens toegestaan op de bospaden.

Om de bezoekers hierin wegwijs te maken, werden in het bos borden geplaatst die duidelijk aangeven wat waar kan en niet kan.

Partners

Deze infolder is een uitgave van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de afdeling Bos en Groen en de gemeenten Ham en Leopoldsburg. Deze partners zorgden samen voor de uitvoering van het landinrichtingsproject Grote - Netegebied. Daarin werden ondermeer het Nachtzwaluwpad aangelegd, het fietsroutenetwerk uitgebreid en verkeersveilig gemaakt, een routenetwerk voor ruiters uitgetekend en het recreatiedomein De Merel heringericht.

Als u meer wil weten over landinrichting, dan kan u de Vlaamse Landmaatschappij contacteren. Voor informatie over het bosbeheer van Gerheserheide kan u terecht bij de afdeling Bos en Groen, voor meer info over toerisme en recreatie bij de toeristische diensten van Ham en Leopoldsburg.

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
ELKARS VOOR DE TOEGANG TOT DE WILDE NATURE

VLM Antwerpen
Cardijnlaan 1
2200 Herentals
Tel.: 014/25.83.00

www.vlm.be

gemeente ham

Toeristische dienst Ham
Dorpstraat 23
3945 Ham
Tel.: 013/67.01.92

www.ham.be

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Bos & Groen

Vlaanderen aanrijft groen

Afdeling Bos en Groen, Houtvesterij Hechtel
Peerderbaan 31,
3940 Hechtel
Tel: 011/73.41.50 - 0479/67.94.92

www.bosengroen.be

LEOPOLDSBURG
3500 28-371000

Dienst voor toerisme / VVV
Hechtelsesteenweg 7,
3970 Leopoldsburg
Tel.: 011/40.21.84

www.toerismeleopoldsburg.be

redactie en vormgeving: VLM, afdeling Antwerpen, najaar 2005, vr. Ir. R. de Paeppe, administrateur-generaal vnd, VLM, Guidenvleelaan 72, 1060 Brussel

een blik in het verleden

Als je nu door het 200 ha grote gebied van Gerheserheide wandelt blijft vooral het beeld bij van zandgronden en met dennenbossen begroeide duinen, doorsneden door zandwegen. Maar zo is het niet altijd geweest.

De landduinen (of stuifduinen) ontstonden na de laatste ijstijd, zo'n 10.000 jaar geleden, door het verplaatsen en verzamelen van los zand door de wind. De dennenbossen daarentegen zijn van heel wat recenter datum. Tot in de 19de eeuw was Gerheserheide een uitgestrekt heideterrein, met hier en daar vennen en boomopslag. De schaarse bewoners leefden toen ook van de heide: de heide was het weideveld voor schapen en koeien, turf diende als brandstof, riet en hout werden gebruikt als bouw materiaal.

Vanaf midden de negentiende eeuw nam de oppervlakte aan heide zienderogen af. Middenin de Grootte Heide, waarvan Gerheserheide deel uitmaakte, werd het militair kamp van Beverlo gebouwd. Andere delen werden in landbouwgebruik genomen of werden beplant met naaldhout dat gebruikt werd als stuthout in de steenkoolmijnen. Veel vennen werden gedempt en de dieper gelegen, moerassige gedeeltes van de heide werden via grachten ontwaterd. Dat netwerk van greppels is nog grotendeels intact in het landschap terug te vinden.

Aquarel van de historische 'Schans van Gerhees' (toekomstige inrichting) door Kris Van Dessel

geschiedenis

In Gerheserheide ligt ook een boeiend stuk geschiedenis van de streek verborgen: de 'Schans van Gerhees'. De schans werd in de 17de eeuw gebouwd door de plaatselijke bevolking. Het was een soort aarden fort: een rechthoek van aarden wallen, opgetrokken middenin een ven en omringd door grachten. Daardoor werd het een moeilijk te ontdekken en te bereiken schuiloord, waarin de streekbewoners zich konden 'verschansen' tegen plunderende legers en roversbenden.

Na zovele eeuwen ziet de schans er nu uit als een gewone, beboste landduin. Maar wie goed kijkt, ontdekt nog de overblijfselen van de aarden wallen en grachten. Het is de bedoeling om de 'Schans van Gerhees' terug in ere te herstellen door ze als cultureel erfgoed in te richten, te beschermen en open te stellen voor het publiek.

werken aan een rijkere natuur

Kleine ingrepen in het landschap en een aangepast bosbeheer kunnen er voor zorgen dat de planten en dieren in Gerheserheide een duwtje in de rug krijgen. Tegelijkertijd komt er meer variatie in het landschap.

Daar zijn geen werken op grote schaal voor nodig. Op heel wat plaatsen bestaan de bossen van Gerheserheide nu uit grove den en corsicaanse den. De natuurwaarde daarvan is niet zo heel groot. Dat kan veranderen door de eentonige naaldhoutbestanden om te vormen

en meer streekeigen loofhout aan te planten. In het bos worden meer open plekken gemaakt. Daardoor krijgt de heide de ruimte en het licht om op te schieten. Met plaggen (het weghalen van de voedselrijke bovenste grondlaag) wordt de bodem voedsel armer gemaakt, want zo'n bodem heeft de heide nodig.

Door de eeuwenoude dichtgegroeide vennetjes opnieuw open te maken komen er op termijn planten en dieren die zich in die natte omgeving thuis voelen.

natuur

foto: Bos en Groen

de nachtzwaluw beschermen

De nachtzwaluw gaf zijn naam aan het nieuwe wandelpad. In feite is de nachtzwaluw geen zwaluw. Het is in tegenstelling tot de gekende boeren- en huiszwaluw een typische schemer- en nachtvoegel. De vogel jaagt, met de bek heel wijd open, op warme avonden en vroeg in de ochtend vooral op nachtvlinders. De nachtzwaluw voelt zich thuis in een landschap van bosranden, heide en vennen en open zandige plekken. Dat landschap wordt heel zeldzaam.

natuur

En omdat de nachtzwaluw op de grond broedt is de kans dat het broeden verstoord wordt heel wat groter dan voor andere vogels.

Het bosbeheer van Gerheserheide beschermt de nachtzwaluw door meer open plekken te maken in de bosranden langs de zandwegen, door vennetjes te bewaren en te herstellen, door de naaldhoutbossen te verjongen en meer ruimte te maken voor open plekken waar heide kan ontwikkelen.

Als wandelaar kan u ook uw steentje bijdragen in de bescherming door de wandelpaden te volgen en niet zomaar zonder omzien door het bos te trekken. Aan het ven 'de Tus' loopt de wandelroute door het natuurreservaat Immertheide van Natuurpunt. Dat gebied wordt open gehouden door begrazing.

natuurpunt

genieten van Gerheserheide

Gerheserheide heeft troeven in huis om niet alleen de wandelaar maar ook de fietser en ruiter urenlang zoet te houden. Het wordt doorsneden door het fietsroutenetwerk van Limburg dat een eindje verderop aan het knooppuntennetwerk van Antwerpen geschakeld wordt.

Een andere trekpleister is het recreatie domein De Merel, met ondermeer een avonturenspeeltuin en een speelbos. De speeltuin verwijst op een originele manier naar de omringende bossen. De ontwerpen van de speeltuigen (het hertenkamp, de dasenburcht, ...) halen de verwondering en verbeelding van de kinderen over de wereld van het bos naar boven.

Aan de overzijde van de speeltuin ligt het speelbos. Dat is een deel van het bos dat door de afdeling Bos en Groen als speelzone werd aangeduid. Anders dan in de rest van het bos kunnen kinderen en jeugdgroepen hier ook buiten de bospaden naar hartenlust ravotten, met respect voor planten en dieren.

foto: VLM

recreatie

wandelen in de bossen van Gerheserheide

Deze infofolder gidst u langs het wandelpad 'Nachtzwaluwpad' (7 km) in de bossen van Gerheserheide in Ham en Leopoldsburg.

